

Predizborna rekonstrukcija

Da su u Srbiji počele pripreme za izbore, pokazala je rasprava o rekonstrukciji Vlade. Ideju o smanjenju broja ministarstava u Srbiji pokrenuo je potpredsednik Vlade i lider jedne od stranaka vladajuće koalicije - G17 - **Mladen Dinkić**. Ipak, Dinkićeva ideja nije prva inicijativa da se srpska vlada smanji. Od kada je izabrana u julu 2008. godine, Vlada je od strane javnosti i opozicije bila proglašena za jednu od najvećih u Evropi i nekoliko puta je pokretana inicijativa za njenu rekonstrukciju koja bi podrazumevala manji broj ministara. Sve te inicijative bile su neuspešne iz razloga što vladajuću koaliciju čini 17 stranaka. Tako široka koalicija je i osnovni razlog zbog koga je srpska Vlada tokom pregovora o njenom konstituisanju narasla na 27 članova, jer je trebalo većinu njih zadovoljiti ministarskim mestima. A kada su stranke jednom ušle u Vladu i podelile funkcije postalo ih je nemoguće ubediti da treba da ostanu bez nekog ministarskog mesta.

Ovog puta ideja o rekonstrukciji srpske Vlade ima šanse da uspe. To se moglo videti odmah po reakcijama najviših državnih zvaničnika na Dinkićevu izjavu. Predsednik Srbije Boris Tadić je posredno podržao najavivši **“da će stranke vladajuće koalicije posle Nove godine analizirati dosadašnji rad Vlade Srbije i razmotriti mogućnost njene rekonstrukcije”**. Kao lider najjače stranke vladajuće koalicije, Tadić nije propustio priliku da kritikuje lidera G17 izjavom da **“o eventualnoj rekonstrukciji Vlade ne treba govoriti u medijima, jer na taj način do rekonstrukcije neće ni doći”**. **“Kada dođe prilika za rekonstrukciju Vlade, onda ću ja izaći u javnost kao predsednik najveće koalicione stranke”**, rekao je Tadić i tako poručio svima da će odluku o rekonstrukciji Vlade ipak doneti Demokratska stranka čiji je on predsednik. Situacija u vezi da rekonstrukcijom nije prva u kojoj lider G17 Dinkić samostalno izlazi u javnost sa određenim političkim idejama bez prethodno obavljenih konsultacija sa drugim koalicionim partnerima.

Dinkić se veoma vešto bori za svoj politički prostor i za razliku od ostalih stranaka, još od osnivanja nove stranke Ujedinjenih regiona Srbije, nalazi se u predizbornoj kampanji. On je veoma sposoban političar, pun energije i stiče se utisak da ostali u Vladi jednostavno ne mogu da prate njegov ritam. Tako je Dinkić, nekoliko dana pre nego što je predložio rekonstrukciju, zatražio da ministrima treba da budu povećane plate u januaru 2011. godine kada Srbija prema dogovoru sa MMF-om može da odmrzne plate u državnoj upravi. Odmah je reagovao predsednik Tadić izjavom da **“ministrima neće biti povećavane plate dok traje kriza”**, da bi potom Dinkić i sam korigovao svoju izjavu. **“Prvo moraju da se povećaju plate građanima, a ministri mogu da dođu na red za povišicu, tek, na primer, u aprilu. Do tada, potrebno je da odu iz Vlade oni koji ne rade dobro”**. Dinkić nije odustao od svoje ideje da se povećaju plate ministrima. Samo ju je odložio za april, mada je jasno da ni tada ekonomska kriza neće biti prošlost.

Ovog puta ideja o rekonstrukciji srpske Vlade ima šanse da uspe.

Na isti način, Dinkić se ponaša u vezi sa rekonstrukcijom. I ovde je njegova poslednja. Rasprava je završena njegovim odgovorom Tadiću. **“Radikalna rekonstrukcija Vlade Srbije treba da bude završena do kraja januara ili ne treba ni da se sprovodi, jer bi kasnije izgubila smisao”**, izjavio je potpredsednik vlade i ministar ekonomije i regionalnog razvoja Mladen Dinkić. On je kazao da manja Vlada treba da ima 15 ministarstava i da kadrovske promene zavise, pre svega, od inicijative najveće stranke u koaliciji od Demokratske stranke. **“Oni su formirali ovu Vladu i treba da pokrenu i sprovedu rekonstrukciju. Spremni smo za razgovore, a vidimo da je i Tadić. Pokazaće vreme da li takva spremnost postoji i kod ostalih partnera”**, rekao je Dinkić.

Tako je ponovo podsetio javnost da je ideja o rekonstrukciji Vlade njegova, dao rok u kome ona treba da se izvrši, odredio broj ministarstva koje nova Vlada treba da ima i odgovornost za uspeh svoj inicijative prebacio na najveću stranku u koaliciji – Demokratsku stranku. Politički maestralno izvedeno! Šta god sada uradila Demokratska stranka u vezi sa rekonstrukcijom, svima je jasno da je u suštini to Dinkićeve ideje.

Ostale stranke vladajuće koalicije su samo statirale u ovoj ugri i deklarativno su podržale moguću rekonstrukciju Vlade. Da li će podrška biti takva i kada se u januaru bude razgovaralo o tome koliko će se ministarskih mesta odreći koja stranka, ostaje da se vidi.

Vlada Srbije koja treba da bude rekonstruisana ima 27 članova. Vlada susedne Mađarske ima osam članova, Vlada Crne Gore 23 člana, Vlada Makedonije premijera sa 21 ministrom dok Bosna i Hercegovina pored premijera ima još 16 ministara. U Hrvatskoj je smanjenje broja ministarstava izvršeno po dolasku HDZ-a na vlast i Vlada broji 18 članova.

Međutim, najveći problem srpske Vlade nije broj ministara. Agencija Galup je nedavno objavila da je samo 4,9 odsto građana Srbije zadovoljno svojim životom, a da čak 78 odsto stanovnika jedva preživljava. Prema rezultatima istraživanja, 65 procenata građana Srbije nema poverenja u Vladu, dok svega 18 posto njih veruje da je premijer Cvetković dovoljno stručan. „Galupovo” istraživanje pokazuje i da 60 odsto ljudi u Srbiji smatra da im standard postaje sve lošiji, a celih 70 odsto ispitanika izjavljuje da im je ekonomska situacija ove godine znatno gora nego prošle godine. Građani Srbije imaju veoma malo poverenja u svoje institucije. Pa tako, državno rukovodstvo podržava samo 22,2 odsto naših građana, a puno poverenje u Vladu ima svega 2,9 odsto. Veoma je nizak i stepen poverenja u pravosudni sistem - samo 3,4 odsto građana veruje sudovima. Rezultati ovog istraživanja pokazuju da nezadovoljstvo građana radom Vlade veoma snažno i da je vezano za pad životnog standarda, za nezaposlenost i druge ekonomske pokazatelje. Upravo zato, vladajuća koalicija u Srbiji mora nešto da preduzme u vezi sa Vladom koja je postala isuviše veliki teg sa kojim nijedna stranka ne želi da uđe u izbornu trku.

To je najvažniji razlog zbog kojeg rekonstrukcija Vlade ovaj put ima šanse da uspe. Vladajuća

koalicija je svesna nepopularnosti Vlade i zato je neophodno da se u drugoj polovini mandata učini nešto kako bi se promenila slika o radu Vlade u javnosti. Rekonstrukcija Vlade koja podrazumeva odlazak nekih ministara koji će biti žrtvovani u javnosti kao krivci za loš rad i nepopularnost, može da bude jedna od mogućnosti koju vladajuća koalicija planira da preduzme. Ovakva rekonstrukcija neće doneti suštinske promene i efekat ovog poteza će biti kratkotrajan, ali politika jeste umeće mogućeg. Vladajuća koalicija u ovom trenutku teško da ima snage za radikalnije poteze.

Rekonstrukcija Vlade koja podrazumeva odlazak nekih ministara koji će biti žrtvovani u javnosti kao krivci za loš rad i nepopularnost, može da bude jedna od mogućnosti koju vladajuća koalicija planira da preduzme. Ovakva rekonstrukcija neće doneti suštinske promene i efekat ovog poteza će biti kratkotrajan, ali politika jeste umeće mogućeg. Vladajuća koalicija u ovom trenutku teško da ima snage za radikalnije poteze.

A radikalniji potez sa dužim efektom bi bio odlazak premijera **Mirka Cvetkovića**. Ovu promenu niko od koalicionih partnera Demokratske stranke nije tražio, niti će to da učini. To je odluka koju će morati da donese sama Demokratska stranka, odnosno, njen predsednik Boris Tadić. Položaj premijera Cvetkovića je takođe jedan od problema Vlade i jedan od razloga zbog koga je ona nepopularna. Da je tako, pokazala je i ova rasprava o rekonstrukciji njegovog kabineta. U toj raspravi su svi uzeli učešće od vlasti, preko opozicije, do stručne javnosti, izuzev samog premijera. A kako bi drugačije, kada su potpredsednici njegove Vlade lideri stranaka koalicije kojima samim tim imaju direktan kontakt sa liderom najjače stranke koalicije i predsednikom Republike? Mirko Cvetković nije čak ni funkcioner Demokratske stranke i samim tim nema nikakvog učešća u donošenju političkih odluka. Zato danas posmatra raspravu o rekonstrukciji Vlade sa strane i čeka da mu političke stranke jave šta su se dogovorile. Posle skoro dve i po godine rada Vlade pokazalo se da njen predsednik ne može da ima autoritet ukoliko nema politički autoritet nad članovima svog kabineta. Građani su to odlično razumeli i zato u Vladu u kojoj se i donose važne odluke i

nemaju poverenje i pored toga što samom premijeru Cvetkoviću teško da lično mogu bilo šta da zamere.

Pitanje premijera prvi je pokrenuo lider proevropske i opozicione Liberalno – demokratske partije Čedomir Jovanović. **“Rekonstrukcija aktuelne Vlade biće besmislena ako pri tom ne dobijemo novog premijera, kao dokaz da je vladajuća koalicija spremna i za novu politiku”**, izjavio je Jovanović. Lider liberala je upozorio vladajuću koaliciju da **“ideja o rekonstrukciji Vlade ne sme biti rezultat potrebe vladajućih stranaka da se dodatno šminkaju pred izbore koje očekujemo tokom naredne godine”**. Svoju ideju o promeni premijera Čedomir Jovanović u intervjuu dnevnim novinama obrazložio rečima da je **“nemoguće voditi staru politiku, a imati novu vladu”** i dodao da je **“zato neodgovorna svaka priča o rekonstrukciji Vlade koju će nastaviti da vodi Mirko Cvetković”**. **“Nalazimo se u dubokim problemima, a nemamo premijera. Radi se o tome da se čovek nalazi u situaciji koju ne želi, i da je nemoguće imati dobrog premijera ako ga, naročito u ovim našim okolnostima, ne pokreću izuzetna politička energija, ali i sposobnost da preseče u teškim situacijama. Cvetković takvu ambiciju čak i ne pokazuje”**, poručio je Jovanović.

Nova Vlada sa novim premijerom dala bi šansu vladajućoj koaliciji da u poslednjih osamnaest meseci mandata pokuša da promeni situaciju u svoju korist, odnosno da u politički život unese novu energiju i nove političke ideje.

Građani Srbije podržavaju smanjenje Vlade. Prema istraživanju agencije Faktor plus, skoro dve trećine građana Srbije, tačnije 61 odsto, podržava Vladu sa 10 do 15 resora. Ipak, ovakav stav građana pre se može tumačiti kao njihovo nezadovoljstvo radom Vlade. Sa novim ili starim premijerom, ako Vlada bude sastavljena od manje ministara, ne znači da će biti efikasnija. Da bi zemlja imala manje ministara potrebno je spojiti mnoge resore kao što se desilo u Mađarskoj. Tamo je Ministarstvo za prirodne resurse odgovorno za prosvetu, nauku, zdravstvo, sport i omladinu i socijalna pitanja. Ministarstvo za nacionalni razvoj pokriva oblasti infrastrukture, energetike i evropskih fondova dok je Ministarstvo unutrašnjih poslova odgovorno i za lokalnu samoupravu.

Ipak, na čelu svakog od resora u jednom “superministarstvu” nalaziće se pomoćnik ministra koji će ispod sebe imati državnog sekretara kao i čitavu administraciju bivšeg samostalnog ministarstva. Može se očekivati da deo nadležnosti nekada samostalnih ministarstava dobiju vladine agencije čiji je rad sakriven od očiju javnosti. Dakle, manji broj ministara ne znači manju državnu administraciju, kao što ne znači da će država biti efikasnija. Manji broj ministara je dobar marketinški potez za vlast koja tako demonstrira građanima da želi da štedi i to je sve. Ipak, sve je to daleko od prave potrebe Srbije da se značajno smanji državni aparat i javna potrošnja.

Manji broj ministara ne znači manju državnu administraciju, kao što ne znači da će država biti efikasnija. Manji broj ministara je dobar marketinški potez za vlast koja tako demonstrira građanima da želi da štedi - i to je sve.

Problem Srbije nije broj resora u Vladi. Moglo bi da ih bude pedeset i to niko ne bi primetio ako bi Vlada rešavala probleme građana. Zato svako ko veruje da će problem nezadovoljstva građana radom Vlade rešiti smanjenjem broja ministara ili samo promenom premijera - greši. Građani su nezadovoljni radom Vlade jer se ne snalazi pred izazovima krize, zbog pada standarda, inflacije, nezaposlenosti... Naravno, nije Cvetkovićeva Vlada kriva za sve probleme sa kojima se suočava. Srbija, od demokratskih promena, poslednjih deset godina nije rešavala važne problem, već je odlagala njihovo rešavanje zahvaljujući stranoj pomoći, prihodima od direktnih stranih investicija i prihodima iz privatizacije. Sada, kada nema ni donacija, ni investicija, ni privatizacije, došao je račun na naplatu. Zato Cvetkovićeva Vlada, osim svog računa, plaća račune i svojih prethodnika. Problemi koje ima Srbija su sistemski, počevši od disproportcija između proizvodnje i potrošnje, štednje i investicija, uvoza i izvoza, zaposlenih i nezaposlenih, zaposlenih i penzionera, zaposlenih u administraciji i privatnom sektoru, centra i periferije, do broja rođenih i umrlih. Poslednji je trenutak da srpska politička elita kaže kako će sve ove probleme da reši. U suprotnom, ovaj račun će plaćati i naredne srpske vlade koje će doći posle Cvetkovićeve.